

Achterbanbijeenkomst FEA 6 februari 2024

Programma

17.15 Toelichting Friese Energie Tafel (FET) en Friese Energie Alliantie (FEA) door Ingrid van de Vegte en Johannes Lankester

17.45 Workshop ronde 1

18.45 Pauze en eten

19.15 Workshop ronde 2

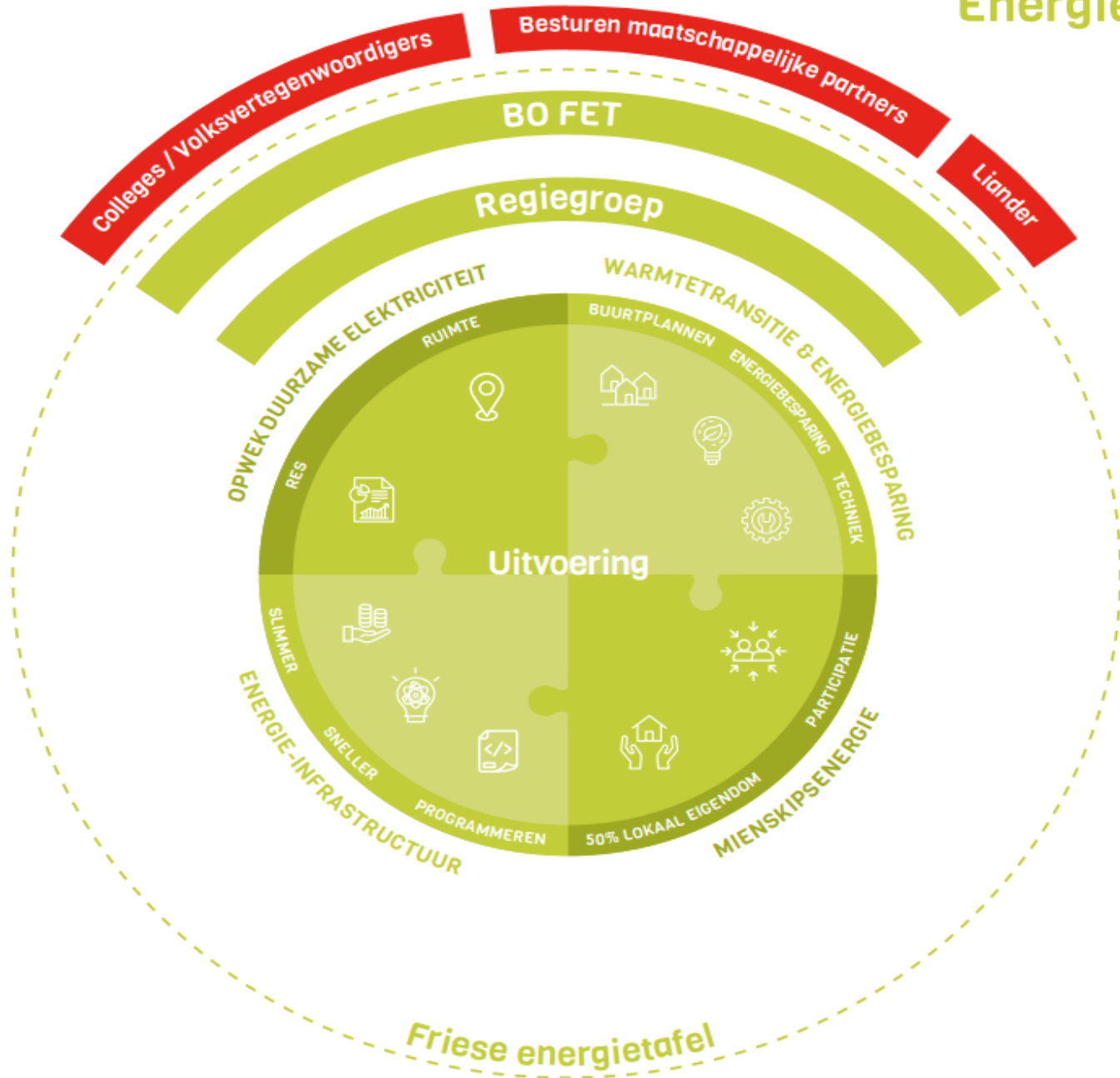
20.15 Terugkoppeling opbrengst en afsluiting

De Friese Energietafel

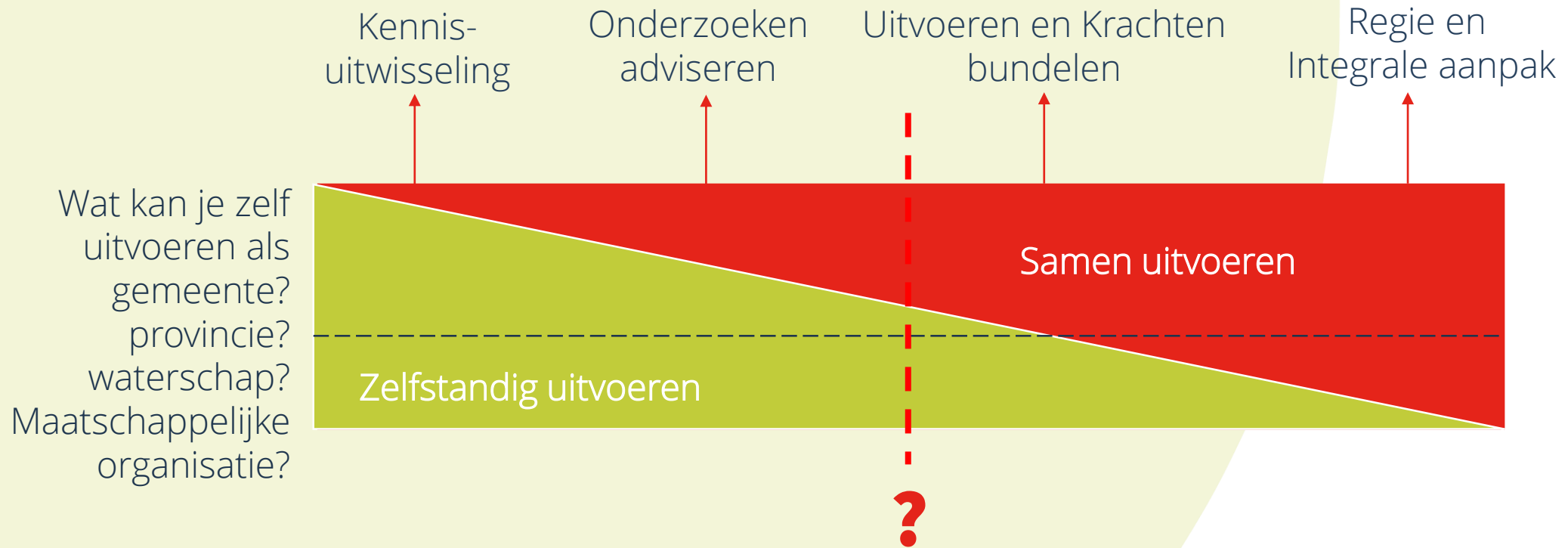
- Sinds 23 februari 2023
- Voortgekomen uit RES Fryslân
- Samenwerking van de Provincie Fryslân, de 18 Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân, maatschappelijke partners (FEA) en Liander.
- We bindelen krachten, kennis en kunde en zorgen voor een integrale aanpak, regie en samenhang.

Hoe hebben
we het
georganiseerd?

Afweging: wat zelf en wat samen?

Werkwijze FEA

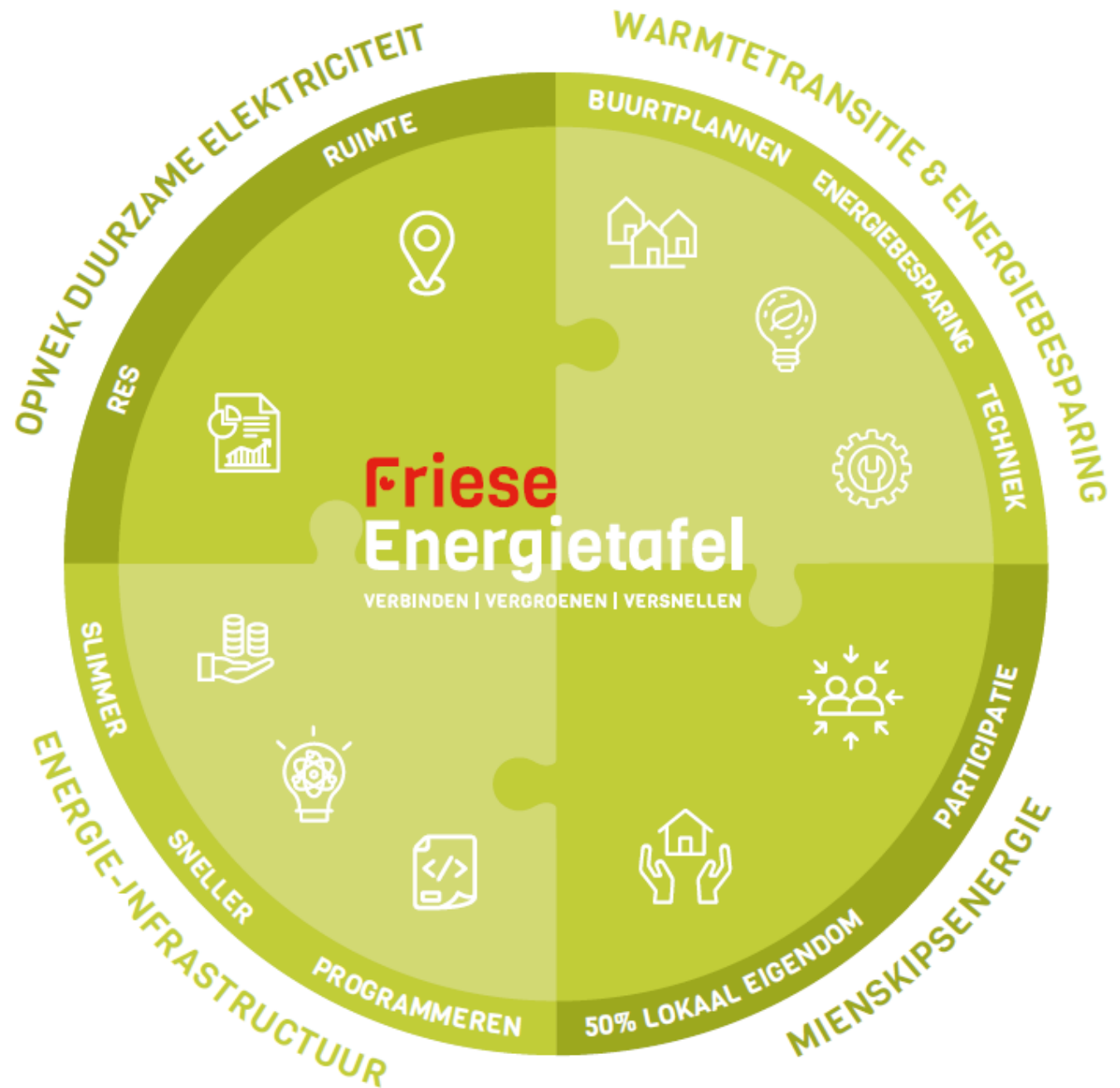
- De kracht van samenwerken benutten: komen tot integrale visie en adviezen
- Gericht op koppelkansen
- Van elkaar leren, informeren en inspireren
- Gevraagd en ongevraagd adviseren aan de FET
- Deelname aan de vier pijlers
- Publiceren over visie, ambitie en activiteiten, reageren op de politiek
- Actief bijdragen aan uitvoeringsprogramma's, projecten en de organisatie en ontwikkeling van de FET

Inbreng FEA: wat vinden we belangrijk

- **Versterken initiatieven van onderop, 50 % lokaal eigendom**
- **Versterken verbinding landbouw, natuur, dorpen en bedrijven**
- **Uitvoering als kracht: een lerend systeem door te doen**
- **Aandacht voor het landschap, een plus op de natuur**
- **Perspectief van de inwoner: maakt iedereen dit mee, leveringszekerheid, betaalbaarheid en eigenaarschap**
- **Uniformiteit in regelingen, ondersteuning et.**

Programmapijlers

- **Elke pijler staat in verbinding met de andere pijlers**
- **Elke pijler heeft eigen doelen, ambities, mijlpalen en werkgroepen**
- **Elke pijler heeft werkgroepen bestaande uit medewerkers van de Provincie Fryslân, de Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân, de deelnemende organisaties binnen de FEA en Liander**

Terugblik FETte werkdag

Kennisdeling, inspiratie en ontmoeting staan centraal tijdens de FETte werkdagen. Alle medewerkers van de betrokken FET-partijen zijn van harte welkom. In de ochtend staat een thema centraal tijdens een overleg om de omgeving van de werkdagen te verbeteren.

Kennis energie

Alan Laws vertelt over kennisontwikkeling en gesprekken met concept-opleiders over de toekomst van de energie.

1. Techniek en transitie
2. Transitietheorie
3. Beleid en Organisatie
4. Gemeenschap
5. Klimaatverandering
6. Intervisie.

De aanweziger wordt geïnteresseerd in leertrajecten en ook voor bestuurszaken kan zich aanmelden voor opzet. Grootste Techniek en Ge

Terugblik FETte werkdag

Kennisdeling, inspiratie en ontmoeting staan centraal tijdens de FETte werkdagen. Alle medewerkers van de betrokken FET-partijen zijn van harte welkom. In de ochtend staat een thema centraal tijdens een overleg om de omgeving van de werkdagen te verbeteren.

Spring Zon

Lois Aus (Nationaal verzorgde begeleiding stappen uitvoeren)

Er is gesproken over ambitie, kansen, ingevuld worden voldoen netcong

Daarna worden wegen, maatschappelijke en agrarische kansen veld vragen te kantsrijke een loca ontzorgi koppelin deze zor tijdens e Op naar

Jannel Mienskip

Janneke de Mienskipser opdracht bij FEA is aangaan van aanpak

- Hoe kun je opwekken
- Hoe kun je begeleiden
- Hoe doe je dat in Friese o

Wil je betrokken zijn meld je aan

Database startwijken

Wim van der Staaij van SAMEEN maakt in opdracht van de FET een database van startwijken met gegevens als bouwjaar en energielabel. Hierdoor kunnen gemeente elkaar gemakkelijker vinden bij de samenwerking op een duurzame wijk aanpak en de warmtetransitie kan op regionaal niveau worden gemonitord. Op dit moment inventariseert Wim per gemeente de ezevens per wijk. Eens per jaar wordt

30 mei 2023

VOLGENDE FETte WERKDAGEN:

20 juni 2023

VOLGENDE FETte WERKDAGEN:

18 juli 2023

VOLGENDE FETte WERKDAGEN:

5 september 2023

VOLGENDE FETte WERKDAGEN:

5 okt, 24 okt, 14 nov, 7 dec. Tot dan!

Terugblik FETte werkdag

Kennisdeling, inspiratie en ontmoeting staan centraal tijdens de FETte werkdagen. Alle medewerkers van de betrokken FET-partijen zijn van harte welkom. In de ochtend staat een thema centraal tijdens een plenaire sessie. In de middag zijn er deelsessies, kun je aanhaken bij een overleg of zelf een overleg organiseren. Of je werkt achter je laptop in de sfeervolle omgeving van bijvoorbeeld de Kanselarij.

Nieuw redelij

Provincie Fryslân Gedeputeerde Bestuursakkoord meningen v

- Weinig halen m
- Realistischer
- Dat gaat
- De deur
- Eerst ge
- Mogelijk
- Positief

Johannes Lankester contactpersoon FEA

Johannes Lankester is secretaris van de Friese Energie Alliantie (FEA). Samen met Yannick Bos van Bouwend Nederland vertegenwoordigt hij de FEA bij FET-overleggen. Ook is hij het aanspreekpunt voor de FET. Per programmapijler zijn er ook andere FEA-leden aangesloten. Bijvoorbeeld Doutsje Aukes van de Friese Milieu Federatie en Govert Geldof van Us Coöperasje bij de pijler Duurzame Opwek. Contactgegevens Johannes: 06 113 21 010, jlankester@netwerkdurzaamedorpen.nl.

Aanbesteding uitvoering SPUK

Bijna alle gemeenten doen mee met de aanbesteding voor de uitvoering van de SPUK-gelden. In december is bekend welke organisatie de opdracht gegund krijgt. De SPUK-gelden worden gebruikt voor het isoleren van koopwoningen met een laag energielabel. De gelden worden verdeeld volgens het principe 'Wie het eerst komt, wie het eerst maalt'. Gemeenten die nu nog niet meedoen, kunnen later alsnog aansluiten. Voor het Nationaal Isolatieplan (NIP) kunnen de windparkgelden worden ingezet. Ook wanneer een gemeente niet meedoet met de gezamenlijke aanbesteding, is het voor de inwoners in die gemeente wel mogelijk om gebruik te maken van de windparkgelden.

Aanpassen Provinciale verordening

Hester Verbeek en Jan Jaap Dicke geven een toelichting op het aanpassen van de omgevingsverordening naar aanleiding van de nieuwe kaders voor het wind- en zonbeleid uit het bestuursakkoord. Ook vertellen zij hoe deze aanpassingslag zich verhoudt tot andere relevante trajecten, zoals:

- Energievisie
- NOVEX (eind 2023 richting Rijk)
- Onderzoek Energiehubs (eind 2023 naar PS).

Tijdens dit onderdeel noteren de aanwezigen op verzoek van Hester tips, opmerkingen en vragen op de flapovers die in de ruimte liggen, met de onderwerpen: Kleine windmolens, Dorpsmolens, Zonneladder, Wind bij bedrijventerreinen en Overige.

Hester en Jan Jaap nemen alle notities mee in de aanpassing van de Provinciale verordening(en). Ook de input die begin 2023 is opgehaald in Thialf.

Update traject Integraal programmeren en Energievisie

Planning
Roelant Sanders van Berenschot licht de planning toe. Er zijn twee werkstromen:

- **Stroom stap 1 'inzichten vergaren'**. Daar is de werkgroep Data, met Berenschot als penvoerder, nu mee bezig. Tot vrijdag 15 september kon input worden geleverd op de data en methodiek. Eind september wordt het kennisdocument opgeleverd. Dit document geeft kansen en beperkingen weer aan de hand van data.
- **Stroom stap 2 'Visievorming'**. Voor de zomer hebben we in de werkgroep Integraal programmeren en tijdens de FETte werkdag van 18 juli de uitgangspunten verkend. We gaan deze verder uitbreiden op 5 oktober op ambtelijk niveau en op 18 oktober tijdens het BOFET Extra.

"Neem de lessen van de Mienskip vooral ook mee"

Kennisdocument

Roelant toont de inhoudsopgave van het kennisdocument en vraagt of deze compleet en/of juist is. Een aantal van de vragen en opmerkingen:

- Hoe haken we de volksvertegenwoordigers aan?
- Aan welke bestuurlijke knoppen kan worden getrokken om het energiesysteem voor 2050 vorm te geven? En wordt duidelijk welk verband er tussen de knoppen is? Voorbeeld: waterstof of geothermie i.r.t. stroomverbruik etc.
- Geef niet alleen de elektriciteitsbehoefte weer, maar ook de waterbehoefte (bijv. bij waterstof).
- Laat terugkomen hoe groot de opgave is versus de punten in het bestuursakkoord.
- Zet ook de kosten (indicatief) per energie-component in het document.
- Laat netcongestie goed terugkomen. Liander geeft aan dat in 2030 dit nog niet opgelost is. Durk Talsma van Liander zegt dat we aan de slag moeten, maar dat een tekort aan menskracht en materialen speelt. We moeten mede met creatieve oplossingen de knelpunten aanpakken.
- Neem de lessen van de Mienskip vooral ook mee. Hier is Friesland sterk in (sociale laag over de technische). Bijv. de eerste zonneparken (Ameland en Garyp) en de eerste dorpsmolens op initiatief van de Mienskip.
- Worden regio-analyses meegenomen? Ja, de regio-analyses worden meegenomen, maar lokale en kleinschalige ontwikkelingen zijn niet terug te zien in de overzichten. Die zijn daardoor ook minder relevant voor het programmeren op Friese schaal.

Aan de ambtenaren/beleidsadviseurs het verzoek alvast na te denken over hoe je je bestuurders meeneemt in dit verhaal. Plan alvast een voorbereidend overleg in, ter voorbereiding op het extra BOFET van 18 oktober.

FETte werkdagen

- Kennisdelen, inspireren, verbinden én ontmoeten.
- Voor alle betrokken FET-partijen.
- Sprekers vanuit het eigen netwerk en daarbuiten.
- Plenaire sessie met centraal thema.
- Deelsessies en overleggen.

Friese Energietafel

Wat hebben we al gedaan, bereikt

- **Ambitiedocument en gezamenlijke visie opgesteld voor de RES, hiervan zijn veel elementen in de RES terecht gekomen**
- **Diverse artikelen in Friese media waarin de FEA haar ambitie en inzet toelicht, heeft aanjagende functie richting overheden, bijdrage aan webinars, betrekken bedrijven en organisaties**
- **Binnen de energievisie die nu gemaakt wordt, komt veel meer aandacht voor de mienskip, het lokaal eigendom en het faciliteren daarvan, we leveren ook veel kennis**
- **Vanuit aantal organisaties is initiatief genomen voor het Fries EnergieHuis, daar denken we nu FEA breed over mee en wordt veel ervaring constructief geborgd in Fryslân**
- **Projectontwikkeling opwek, hubs en gebruik energie rond landbouwbedrijven**
- **Motie binnen Provincie over gebruik landbouwgrond is aangepast door interventie vanuit FEA.**

Hoe kunt u betrokken zijn bij de FEA / FET

- **De FEA organisaties worden actief geïnformeerd over ontwikkelingen en regelingen en kunnen deze informatie vroegtijdig delen met hun achterbannen / stakeholders**
- **Medewerkers van FEA organisaties kunnen deelnemen aan de FETTE werkdagen, daar kennis opdoen en hun eigen kennis inbrengen en dat weer delen**
- **Signalen uit de FEA organisaties worden besproken binnen de FEA en waar passend ook breder binnen de FET**
- **FEA organisaties kunnen met elkaar projecten ontwikkelen, initiatieven nemen, daar kunt u betrokken bij zijn.**
- **U kunt meedenken over belangrijke beleidskeuzen, zoals eerder in de RES Fryslân en nu bij de ontwikkeling van een Energievisie.**

Status van de Energievisie

- Opdracht van het Rijk, ten behoeve van het integraal programmeren, wordt tweejaarlijks bijgesteld.
- Er is een kennisdocument opgesteld, dat is beschikbaar.
- Een Energievisie geeft de leidende principes en (on)mogelijkheden die gelden voor het Friese energiesysteem op de langere termijn (2050).
- De Energievisie is géén blauwdruk van het toekomstige energiesysteem, maar geeft wel richting.
- Een Energievisie kan op verschillende manieren worden ingericht en voor diverse doeleinden worden gebruikt.
- De visie wordt vastgesteld door de Provincie en is een bouwsteen voor de POVI.

Vragen, zorgen opmerkingen?

- Stel uw vraag nu
- Schrijf ze op een flip over
- Ga in gesprek met uw FEA vertegenwoordiger
- Neem direct contact met ons op
- <https://frieseenergie.tafel.nl>

Workshop rondes

Resume